

ОБРАЗ СУЧАСНОГО ПРЕЗИДЕНТА КРАЇНИ: МОЛОДІЖНІ ТРЕНДИ

IMAGE OF MODERN PRESIDENT OF COUNTRY: YOUTH TRENDS

Шаповалова І. В.,

кандидат філософських наук, доцент
кафедри соціально-гуманітарних дисциплін,
Національний кораблебудівний університет імені
адмірала Макарова (Миколаїв, Україна), e-mail:
ira.shapovalopa@gmail.com

Кравчук О. Ю.,

викладач кафедри соціально-гуманітарних
дисциплін, Національний кораблебудівний
університет імені адмірала Макарова (Миколаїв,
Україна), e-mail: kravchuk@email.ua, ORCID:
<https://orcid.org/0000-0001-7802-1934>

Shapovalova I. V.,

Candidate of Philosophy, Associate Professor
of the Department of Social and Humanitarian
Sciences, Admiral Makarov National Shipbuilding
University (Mykolaiv, Ukraine), e-mail:
ira.shapovalopa@gmail.com

Kravchuk O. Yu.,

teacher of the department of social and
humanitarian disciplines, Admiral Makarov National
Shipbuilding University (Mykolaiv, Ukraine),
e-mail: kravchuk@email.ua, ORCID:
<https://orcid.org/0000-0001-7802-1934>

Розглянуто зміни молодіжної політики держави в ракурсі створення передмов формування національної свідомості молодого покоління. З'ясована необхідність свідомого політичного вибору громадян для створення сприятливих умов розвитку української держави. Виокремлені категоріальні структури, що описують образ політика в масовій свідомості молоді.

Мета статті полягає в характеристиці та оцінці результатів соціологічного дослідження на тему: «Образ ідеального президента України: молодіжні тренди», узагальненні його результати.

Ключовими завданнями статті є вивчення особливостей сприйняття молодіжним електоратом образу сучасного політичного діяча в групах респондентів.

Ключові слова: президент, молодь, погляди, соціологічне дослідження, імідж.

The changes of the youth policy of the state in the perspective of creating the foreshadows of the formation of the national consciousness of the younger generation are considered. The necessity of a conscious political choice of citizens for creating favorable conditions for the development of the Ukrainian state is clarified. The features of the image of a contemporary politician in the groups of respondents are perceived by the youth electorate. Separated categorical structures that describe the image of politics in the mass consciousness of youth.

Keywords: president, young people, attitudes, sociological research, image.

Актуальність теми. Сьогодні більшість український політичних експертів впевнена, що свідомий політичний вибір громадян – це один з головних рушіїв подальшого прогресивного розвитку країни. Адже політико-культурний вибір суспільства і процес національного державотворення багато в чому (якщо не в головному) залежить від патріотизму свого народу, який є найбільш чутливим проявом національної самосвідомості. А говорячи про Україну сьогодні, ми говоримо, перш за все, про свідоме молоде покоління.

Донедавна державна політика по відношенню до молоді була, в основному, декларативною та повчальною. Молодь розглядалася не інакше як об'єкт ідеологічного та виховного впливу, а не суб'єкт діяльності у власних та державних інтересах. Таке ставлення державних інституцій не спонукало молодь до набуття нею політичної суб'єктності. Становлення і розвиток державної молодіжної політики передбачає систематичний аналіз стану свідомості як методологічної основи цього процесу і водночас виступає як необхідна умова формування національної та політичної самосвідомості, що є основою високої культури особистості.

Сучасна молодь не має чітко виробленої системи національних інтересів та ясного розуміння національної ідеї. Більшість студентів зводять національну свідомість до однієї або декількох її форм, вона ще не набула розвиненого характеру й не переросла у вищий рівень – національну самосвідомість. З огляду на одержані висновки щодо міри розвитку національної самосвідомості молоді в Україні стає очевидною потреба посилення ролі вищих навчальних закладів у цьому процесі, хоча всі ці зусилля виявляться марними коли молодь, особливо студентська, не займеться вихованням в собі національної самосвідомості.

В якості основного **метода дослідження** був використаний метод авторського анкетування з метою визначення психологічних умов (ціннісні орієнтації, атитюди, індивідуальні особливості особистості), що впливають на сприйняття образу політика.

Вибір даного методу був також обумовлений тим, що при сприйнятті самих різних сфер життя (в тому числі політики) більш об'єктивними і менш емоційними є саме люди, що знаходяться в процесі самоактуалізації. І, нарешті, такі люди знаходяться в гармонії зі своєю культурою, зберігаючи в той же час певну внутрішню незалежність від неї. Вони володіють автономністю і впевненістю в собі, і тому їх мислення і поведінка не піддається соціальному і культурному впливу [Маслоу, 1999]. Все це дозволяє прогнозувати більш об'єктивне сприйняття даною категорією людей (молоді) образів політичних діячів, виділення істотних, неупереджених характеристик досліджуваних об'єктів.

Спеціально для досягнення цілей нашого дослідження було складено анкету, яка спочатку була апробована на невеликій вибірці анкетованих. Частина характеристик, які увійшли до нього, були отримані нами в результаті проведення попереднього опитування серед студентської молоді, яку просили назвати головні якості, притаманні, з їх точки зору, сучасному політику.

Зважаючи на вище описану ситуацію, будучи свідомими патріотами своєї держави, квітні 2018 року науково-педагогічний колектив кафедри соціально-гуманітарних дисциплін Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова провів соціологічне дослідження «Образ ідеального президента України очима молоді». У

перебігу дослідження вивчалися погляди молодих людей (у віці 18–23 років) студентської аудиторії університету з ряду суспільно-політичних питань. Методом анкетування було опитано 130 респондентів, що навчаються на 2–3 курсах НУК на технічних і гуманітарних спеціальностях.

Перша частина анкети включала питання щодо основних характеристик молодого виборця, друга – щодо основних складових образу «ідеального» президента України у поглядах молоді.

Основні висновки дослідження

1. Майже 70% молодих людей (студентів) цікавляться політичними подіями в Україні, ще 12,5% виявляють інтерес до політики, лише коли це їх стосується, також 3,8% не просто цікавляться, але і беру активну участь у політичних подіях і, тільки 14% заявили, що зовсім не цікавляться політикою.

2. При здійсненні свого політичного вибору приблизно 80% молоді орієнтуються лише на власну думку, ще 14,3% на позицію старшого покоління – батьків, для 3,6% авторитетною є думка викладачів та 1,8% враховують погляди своїх друзів.

3. Найчастіше для молоді людини джерелом інформації про перебіг політичного життя в Україні є Інтернет – майже 50% респондентів, друге місце за рівнем довіри посіло телебачення і радіо – 28% і, лише 3,6% довіряють друкованим виданням, а 19% черпають інформацію про політику із кола свого оточення (рідні, друзі, ін.).

4. Здійснюючи своє волевиявлення, молоді виборці, насамперед, надають перевагу професійним якостям політичного лідера – більш 45%, ще 19,9% тому, що обіцяє майбутній політик (передвиборча програма кандидата), визначальними для 17,1% є особисті якості лідера, для 14% важливими виявилися минулі здобутки політичної сили, яку представляє політик, а також по 1,7% студентів зазначили, що при виборі кандидата орієнтуються на його зовнішній вигляд та його політичну рекламу, розміщену на телебаченні. При цьому, жодним чином, на вибір не впливають погляди рідних та друзів.

5. Щодо розуміння найбільш прийняттого вектору подальшого розвитку України, переважна більшість молоді вважає за необхідне обирати власний проукраїнський шлях – 66,3%, за західний вектор висловились 26,7%, проросійський та східний напрямок розвитку підтримує по 3,5% (за кожно з позицій).

Якщо узагальнити все вище зазначене, можна сказати, що сучасна молода людина у системі суспільно-політичних координат виявляє себе, як особистість з наступними якостями:

– намагається бути в курсі всіх політичних подій в Україні;

– черпає інформацію про політику переважно з Інтернету;

– здійснюючи свій політичний вибір орієнтується лише на власну думку;

– обираючи політика визначальним для неї є професійні якості кандидата;

– виступає за власний проукраїнський вектор розвитку для України.

Друга частина опитування включала блок питань щодо моделювання образу «ідеального» президента України у поглядах студентської молоді.

Основні висновки дослідження

1. 92% жіночої частина респондентів вважає, що стать президента не має значення і тільки 8% жінок вважають, що президентом має бути чоловік; для 90% чоловіків-респондентів також стать президента не має значення і 10% чоловіків хочуть бачити на посаді глави держави тільки чоловіка; також а ні чоловіки, а ні жінки не дали категоричної відповіді, що президентом повинна бути тільки жінка.

2. Щодо віку президента, то 50% схиляються до позиції, що це людина від 40 до 50 років, 39,2% – від 30 до 40 років, 7,3% – старше 50 років і тільки 3,5% хочуть бачити президентом людину молодше 30 років.

3. Відповідаючи на питання щодо освіти президента 89% респондентів вважають, що він повинен обов'язково мати вищу освіту, рейтинги щодо фахової спеціалізації глави держави виглядають наступним чином: 25% надають перевагу фахівцю з державного управління, 22% – економісту, 20% – політологу, 14% – юристу, по 2% набрали військова і аграрна освіта, ще по 2% – будь-яка вища освіта та науковий ступень, а 11% зазначили, що освіта взагалі не має значення.

4. 51,8% поділяють позицію, що не має значення для президента наявність сім'ї, 46,5% вказують на її необхідність, а 1,7% зазначають, що глава держави не повинен перебувати у шлюбі.

5. 73,2% визначили, що не має значення чи віруюча людина президент, чи ні, ще 23,4% вважають, що він повинен бути релігійною людиною і 3,4% взагалі не підтримують релігійність президента.

6. Стосовно належності президента до певної релігійної конфесії позиції розділились наступним чином: 80% за православну віру глави держави, 3,5% – протестантську, 2,3% набрав буддизм і 1,7% іслам, католицизм взагалі не знайшов підтримки і ще 12,5% підтримують атеїста.

7. Президента демократичного типу на чолі держави хочуть бачити 64,2% респондентів, авторитарного типу – 35,8%.

8. Ранжуючи значимість певних особистих якостей президента для респондентів, перші позиції посіли: розум і високий інтелект, професіоналізм і рішучість, далі ідуть: чесність, освіченість, людяність та на двох останніх місцях опинились безкорисливість і енергійність.

9. 50% опитаних зазначають важливість щирої посмішки для президента, 42,9% що це не має значення, 1,7% думають, що політик взагалі не має посміхатися, 5,4% підтримують інші позиції.

10. Цікаві результати відповідей респондентів щодо наявності почуття гумору у президента: так 98,3% вважають це обов'язковим і тільки 1,7% поділяють думку, що політика справа серйозна, ніякого гумору.

11. Щодо зовнішності президента, а саме кольору його волосся, 85,6% зазначили, що це не має значення, по 3,6% респондентів підтримали брюнета, блондина, русявого і рудого і жодний респондент не хоче бачити главу держави лисим.

12. 66% надають перевагу президенту, який одягається у класичний(діловий) костюм, для 29% це не є важливим, а 5% піддали підтримку елегантному стилю у одязі глави держави і жодний опитаний не підтримав молодіжний стиль одягу політика.

Таким чином, можна стверджувати, що в свідомості молоді існує свій образ еталонного і реального політичного лідера. Образ еталонного політика за багатьма параметрам збігається з позитивним образом політичного лідера. Образ реального політика не збігається з ідеальним образом і містить як позитивні, так і негативні характеристики.

Список використаних джерел

1. 'Молодежь Украины. Ожидания, ориентации, поведение', 1993, Киев, с.105.
2. Антонюк, ОВ., 1993. 'Деякі питання формування історичної самосвідомості українського народу', *Український історичний журнал*, №11-12.
3. Субтельний, О., 1991. 'Україна: Історія', Київ, с.203.
4. Черниш, Наталя, 1992. 'Стан національної самосвідомості студентської молоді', *Політологічні читання*, №1, с. 33.
5. Жмир, ВФ., 1991. 'На шляху до себе', *Філософська і соціологічна думка*, №1, с.145.
6. Маслоу, АГ., 1999. 'Мотивация и личность', *Пер. с англ. А. М. Татлыбаевой*, Санкт-Петербург: *Евразия*.
7. Брунер, Дж., 1977. 'Психология познания: за пределами непосредственной информации', *Пер. с англ. К. И. Бабицкого*, Москва: *Прогресс*.

References

1. 'Molodezh Ukrainy. Ozhidaniia orientatsii povedenie (Youth of Ukraine. Expectations, orientation, behavior)', 1993, Kyiv, s.105.
2. Antoniuk, OV., 1993. 'Deiaki pytannia formuvannia istorychnoi samosvidomosti ukrainskoho narodu (Some questions of the formation of historical consciousness of the Ukrainian people)', *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal*, 11-12.
3. Subtelnyi, O., 1991. 'Ukraine: Istoriia (Ukraine: History)', Kyiv, s.203.
4. Chernysh, Natalia, 1992. 'Stan natsionalnoi samosvidomosti studentskoi molodi (He state of national identity of student youth)', *Politolohichni chytannia*, 1, s.33.
5. Zhmyr, V.F., 1991. 'Na shliakhu do sebe (On the way to oneself)', *Filosofska i sotsiologichna dumka*, 1, s.145.
6. Maslou, AG., 1999. 'Motivatsiia i lichnost (Motivation and personality)', *Translation from English A. M. Tatlybaevoi*, St. Petersburg: *Evrasiia*.
7. Bruner, Dzh., 1977. 'Psikhologiiia poznaniia za predelami neposredstvennoi informatsii (The Psychology of Knowledge: Beyond Direct Information)', *Translation from English K. I. Babitskogo*, Moscow: *Progress*.

* * *